

Emailen reclameborden

Op zondag 24 februari 2008 laat de heer Harrie Marinussen uit Boekel zijn verzameling emailen reclameborden zien aan de bezoekers van de verzamelbeurs in Eerde. Harrie is een zeer enthousiaste verteller over zijn verzameling.

Het begin

De vader van Harrie had vanaf de beginjaren '50 een fietsenzaak in Boekel. In de werkplaats hingen ook enkele emailen borden. Helaas brandde de werkplaats in 1971 volledig af, ook de emailen borden gingen verloren. Begin jaren '80 besloot Harrie emailen borden te gaan verzamelen. Hij is toen ook al snel lid geworden van 'De Verzamelaar'. Tijdens de overhandiging van de speld voor zijn 25-jarig lidmaatschap nodigde Harrie me uit om zijn verzameling eens te komen bekijken en dan ook tentoon te stellen.

Geschiedenis

De techniek van emaileren is al vanaf ongeveer 1800 voor Christus bekend. Op een metalen ondergrond worden onder zeer hoge temperatuur glaslagen gebrand. Toen aan het einde van de 19^e eeuw de ANWB opgericht werd, maakte die al snel gebruik van emailen borden

voor reclame en bewegwijzering. Door de glaslaag waren de borden kleurrijk, kleurvast en weersbestendig. De ANWB was dus de eerste die emailen borden aan het Nederlandse straatbeeld toevoegde. Naast de wegwijzerborden hadden ze bijvoorbeeld ook borden met 'Hulpkist'.

Deze borden werden aan de gevels van herbergen gehangen om aan te geven dat daar een ANWB kist stond voor leden met bandenplakspullen en een fietspomp. Het voorbeeld werd snel gevolgd door andere bedrijven. Vooral vanaf de jaren '20. Grote producenten waren Langcat uit Bussem en emailen graveerinstellingen in Amsterdam.

Levensmiddelenfabrikanten gaven reclameborden aan winkeliers om aan de gevel reclame te maken voor hun product. De kerk (vaak tegenover de winkel gelegen) maakte bezwaar tegen de borden. Fabrikanten maakten daarna een waterdicht contract met de winkeliers op, waarbij zij gevelruimte huurden van de winkeliers. De winkeliers verdienden zo een aardig centje bij. Veel van die reclameborden waren erg Nederlands gezind. Ze bevatten oranje en de Nederlandse vlag. In de oorlog werden de emailen borden verboden. Veel borden werden vernietigd. Het was ook strafbaar als je de borden toch bewaarde. Na de oorlog verschenen de emailen borden al snel weer in de straten. Aan de vorm van de borden kun je ook een beetje de tijd herkennen waarin het gemaakt is. In het begin waren de borden vlak. Daar bleef echter vocht achter zitten en de borden roesten snel aan de

VERZAMELAAR VAN DE MAAND

Foto: een gebold bord met de woorden Nederlandsche en Kroon dus in de oorlog verboden.

achterkant. Later werden de borden bol gemaakt, zodat ze langer meegingen. De bolle platen waren echter moeilijk mooi te emailleren. De firma Langcat bedacht de gestanste borden met oortjes. De borden waren vlak, maar hadden een opstaande rand en 4 oortjes om de platen vast te schroeven.

Een gestanst bord met oortjes om hem vast te schroeven.

De verzameling

Toen Harrie begin jaren '80 begon met verzamelen, stopte een kennis van hem met verzamelen. Volgens die kennis waren die borden toch niet meer om aan te komen. De meeste borden waren al uit het straatbeeld verdwenen. Harrie mocht nog wat borden van hem overnemen. In eerste instantie richtte Harrie zich vooral op de rijwielborden. Dus borden die met fietsen, of fietsreclame te maken hadden. Het bleef echter niet alleen bij rijwielborden. Het glanzende wat bollende oppervlak, de heldere kleuren en het reliëf van de platen hadden een betoverende werking. Inmiddels heeft Harrie zo'n 400 verschillende emaillen borden.

De verhalen

Over ieder bord in zijn verzameling heeft Harrie wel een mooi verhaal te vertellen. Soms over hoe hij eraan kwam, hoe het gemaakt is, of waar het vandaan komt. Na 2,5 uur aandachtig luisteren naar alle verhalen, maakte ik de vergissing om te vragen of we nu alle verhalen over de

borden gehad hadden. Meteen bedacht Harrie nog enkele borden waar hij ook iets over wou vertellen. Met alle verhalen zou Harrie gemakkelijk een boek kunnen vullen, daarom volgen hieronder alleen een paar leuke voorbeelden.

Zijn kennis vertelde dus dat er in het straatbeeld geen emaillen borden meer te vinden waren. Harrie had er echter al snel een gevonden. Bij een bakker in Veghel hing het bovenstaande bord heel hoog aan de gevel. Dus is Harrie bij de bakker binnengestapt met de vraag of hij het bord mocht kopen. Het bord werd niet verkocht, hoe hij ook praatte. In de jaren daarna kwam Harrie heel vaak in die buurt en iedere keer keek hij even de zijstraat in of het bord nog wel op zijn plaats hing. Een paar jaar geleden was het bord opeens weg en Harrie vreesde dat het al verkocht was. Zodra hij de kans zag, nam hij contact op met de bakkerij. Het bord was er nog, maar ze hadden bericht gekregen dat er buiten geen reclame meer gemaakt mocht worden voor rookartikelen en dat het bord dus van de gevel moest worden gehaald. Degene die het eraf gehaald had, wou het ook wel meenemen, maar hij kreeg het niet. Het bord werd nog steeds niet verkocht. Harrie heeft er een goed bod voor gedaan. Het bord werd toen toch maar verkocht, omdat het toch niet meer mocht hangen. Ondanks dat het bord misschien wel 80 jaar aan de gevel van de bakkerij heeft gehangen en heel dik onder het vuil en stof zat, was het nog van perfecte kwaliteit. Na een poetsbeurt zag het er weer als nieuw uit.

Harrie zat eens op het internet te surfen op een site voor motoren. Je kon met een webcamera de hele winkel bekijken en opeens viel het oog van Harrie op een mooi emaillen bord wat hij graag in zijn verzameling wou hebben. De zaak verkocht onder andere motoren van wel € 75.000 per stuk. Harrie wist toen dat hij niet met een paar euro op zak aan hoefde te komen, want dat ze het bord toch niet weg zouden doen. Een paar jaar later kon Harrie echter de hand leggen op een heel mooi gaaf emaillen bord met een zeer zeldzaam Nederlands mo-

torenmerk erop. Hij dacht direct terug aan de site van de motorwinkel en wist dat die daar wel belangstelling voor zouden hebben. Na even gekeken te hebben op de site, zag hij dat het bord wat hij graag wou hebben er nog steeds hing. Hij heeft toen contact opgenomen met de firma en ze verteld dat hij een mooi emaillen bord voor ze had. Ze hadden wel belangstelling dus ging hij er op een zaterdagmiddag naartoe. Er stonden een heleboel grote dure auto's op de parkeerplaats uit alle landen van Europa en het was erg druk in de winkel. De eigenaren wilden echter wel even mee gaan kijken naar het bord en ze wilden het graag hebben. Toen ze vroegen wat het moest kosten, vertelde Harrie dat het niet te koop was. Dat vonden ze maar niets, wat kwam hij dan daar doen! Harrie vertelde toen dat hij het graag wou ruilen tegen onderstaand bord. Het bord is waarschijnlijk uit 1898 en van de tegenhanger van de ANWB.

Harrie stuurt ieder jaar aan 100 medeverzamelaars een kerstwens met een foto van zijn aanwinsten van dat jaar. De laatste jaren zijn er veel heel fanatieke medeverzamelaars van emaillen borden. Dit drijft de prijzen behoorlijk op. Daarom is Harrie nu ook begonnen met het verzamelen van bougies. Die zijn nog wel voor 1 euro per stuk te krijgen en dat is leuk. Ook verzamelt hij oude fietsen met hulpmotoren.

Harrie Marinussen houdt op 24 februari 2008 tijdens de verzamelbeurs in Eerde een tentoonstelling met zijn verzameling emaillen borden. Als u ooit nog een mooi bord voor Harrie heeft, laat het dan als het enigszins kan niet door hem ophalen, maar ga zelf eens een kijkje nemen bij deze prachtige verzameling. Neem wel rustig de tijd om naar de vele verhalen te luisteren. U kunt Harrie bereiken op tel. 0492 – 324 622 of e-mail harrie-marinussen@rijwielborden.nl. Zie ook www.rijwielborden.nl. De beurs wordt gehouden van 09.00 tot 12.00 uur in gemeenschapshuis De Brink, Sint Antoniusplein 7, 5466 PE in Eerde.

door Hannie van Duynhoven
secre. van de afdeling Oost-Brabant